

TIDEVARVET
N:r 44: 1929

Oansvarighet? Nej. Tidevarvet har med anledning av senaste brottmålsaffärer ställt upp för sig en fråga och kommit till ett svar.

Lindman och Ekman veckans ledande artiklar, kommenterar följande av E. W.-r. och Uniform och skyggglappar av R. Th.

Veckans nummer innehåller vidare två litteraturartiklar. Tvenne verkligheter av E. W.-r. och Uniform och skyggglappar av R. Th.

I samband med artikeln Europa ha vi tagit oss friheten att avtrycka Helge Granåths dikt med samma namn. Ur den originala och inspirerade diktsamlingen anför vi också dikten Betlehem Steel Company. Skalden har av namnet på en bekant rustningsfirma i Amerika inspirerats till en dikt över den skriande motstånd mellan kriget och den kristna läran, fromheten och vinningslystnaden.

Dr Andrea Andreen Svedberg har återvänt till Boston för vinters arbetsperiod för att fortsätta sitt vetenskapliga arbete som assistent hos den världsberömda svenskfödde fysiologen professor Folin vid Harvarduniversitetet. Hon har varit hygglig nog att genast vid ankomsten till Amerika ge sina första intryck och skriver till Tidevarvet om trafiken och välståndet i New York, om Birth-Control, utpressare, amerikansk ungdom och Mac Donald i U. S. A.

... ETT MÅSTERVERK AV GEDIGNERHETS MED STORA PERSPEKTIV»
Dr Helmer Key.

... DEN BÄSTA BOK SOM PUBLICERATS OM AMERIKA SEDAN BRYCE'S»
London Times.

André Slegfrid:

Förenta Staterna av idag
(Dagens Ansikte)

BONNIERS

Ring

Tidevarvets exp. Norr 28243 och begär upplysningar om var Tidevarvet finns att tillgå. Lösningsnummer säljes i ett flertal tidningsaffärer i alla stadsdelar.

Intet skänker den arbetande kvinnan i högre grad rekreation efter dagens mödor än ett besök på en god teater.

Skådebanan anordnar för medlemmarna av sin publikorganisation, som är öppen för alla, föreläsningar & de ledande teatrar i Stockholm. Biljetterna till dessa belöpa sig till omkring hälften av teatraras ordinarie priser.

Begär närmare upplysningar & Skådebanans expedition, Vasagatan 38, Tel. N. 7734.

Oansvarighet? Nej! Samhället och missdådaren

Våra begrepp om brott och ansvar äro i skridning. Vi kunna icke komma överens med varandra om hur vi skola betrakta, bestraffa och behandla förövarn av en ogärning. Vill man ha belägg på denna sats, så kan man blott studera reaktionen inför Norrköpingsdramat.

Det tycker man annars skulle vara ett otvetydigt fall. Det är så lågt och primitivt brutalt som det kan vara. Det är förövat mot en oskyldig person av personer i en samhällsställning där man är vän att finna åtminstone behärskning av primitiva våldsinstinkter, överblick och sinne för proportioner. Nöd och elände har icke depraverat de brottsliga. Dödsfrukten kan icke ha drivit två beväpnade och beblidade personer att falla över en ensam och obeväpnad. Inte heller ha de handlat i hastigt mod.

Men medan dagarna och förhöret skrider blir uppfattningen allt mera tveksam. allt mera stridig.

Somliga stanna vid det faktum att byrådirektören blir anrorlunda behandlad än muraren skulle blivit, än pojken som reste från sitt förskott eller flickan som stal pälsen. Det är oförnekligt det finns varken brottslingars likhet inför lagen eller lagens likhet inför brottslingar. Lagen skyddar ägodelar och respekterar och väjer för den som äger mer än för den ägodelslöse.

Det är inte det mest betydelsefulla i saken. Det hjälper icke att ropa: alla skola behandlas lika! Man måste också ha någonting att svara på frågan: ja, men i så fall hur? Ja hur?

Kanske överklassförbrytaren — som förresten träffas hårdare än den mildare behandlingen än den mera härdade luffaren av den han får — kanske överklassförbrytaren har en mission att fylla! Man kan vilja det onda och åstadkomma det goda, sade redan Goethe. Överklasspersonens brott blir mindre summariskt bedömt, orsakerna ligga icke i så öppen dag, han ger anledning till en djupare undersökning av ett brotts förhistoria, sammanhang och motive-ring. På det viset kan han ofrivilligt tvinga oss att begrunda och komma till rätta med de olösta problemen rörande uppfattningen av brottet, domen och behandlingen av brottslingen. Även innan problemen äro lösta kan överklasskontingenten av förbrytare tvinga fram ändrad praxis både vid undersökning, dom och fängelseliv.

Det är inte säkert att utvecklingen kommer att gå därhän att förklara fler och fler missdådare för sinnessjuka, fast det för närvarande mest ser ut så. Det är väl en räddningsåtgärd undan nuvarande §§. Skulle det fortsätta, så tändes ju gränserna för begreppet sinnessjuk ut till att omfatta allt för många svenska medborgare och ansvar, vårt dyrbara mänskliga förvärf, förlorades alldeles. När Fritz Adler av sin försvarsadvokat gjordes sinnessjuk för att han mördat den österrikiske statsministern Stürgk i avsikt att få slut på kriget, avbröt han sin advokat inför domstolen och förklarade att han ville vara ansvarig. Det komma vi också att göra, om det är någon nerv i oss, för den händelse uppfattningen av brott och missdådare skulle glida ut i en allmän omyndighetsförklaring av den handlande människans.

Oss förefaller det i all enkelhet som om vägen vore en annan, möjligheten att komma ut till den nuvarande osäkerheten låge längs en annan väg, inte i förminskande men i ökande av ansvaret.

Gå vi tillbaka till Norrköpingsdramat och fråga en psykolog: hur var det möjligt? skall han eller hon kanske svara så här; Utbrottet måste ha kommit ur en inre krater, en känsl oanhopning som aldrig förr fått tillfälle att utlösa sig. Livet är i våra dagar utåtriktat. Varken yrket, människosamvaron eller nöjeslivet har användning för, ger utlopp åt den inre varelse. Där är som en mur mellan den yttre människan och hennes sysselsättning å ena sidan och den inre livet å den andra. Det har icke all-

tid varit så. Fordom drev hela trycket av den allmänna uppfattningen den enskilde att söka sammanhang mellan den härskande religiösa livsuppfattningen och den yttre livsföringen. Det kanske gick klen, men där fanns ändå en väg banad. Numera är det så att det enda område, där en människa får ett naturligt utlopp för sin känslolosa, är erotiken. Därför är det livsmomentet överbetonat. Därför blir det också så, att när en borrh utifrån sättes in på den punkten, går det lättast att komma fram till kratern, varvid det instängda affektivet bruser ut i en eruption. Exempel: piskningen av den ensamma kvinnan i mörka skogen.

Det har talats mycket om att utpressare av sensations- och pennninghunger skulle drivit upp den förfärliga irritation som sökt sitt fubbliga och råa utlopp och sin befrielse i kvinnomisshandeln. Är det så och äro de överhuvud så talrika som de te sig för advokater, detektivbyråer och nervläkare, så tyder också detta på en smygande olust och irritation, perversitet och urspårning hos en massa människor. Kan samhällskroppen icke befria sig från detta gift då är dess reaktionsförmåga mindre än den borde vara. Nyfikenhet, detaljfrosseri, ilska, är inte nödvändigt detsamma som sund moralisk reaktion.

Det blir snart klart, inte bara för psykologen men också för förhørsledaren, att man icke kan få någon fason eller förklaring på händelser sådana som. Norrköpingsdramat, om man tar den som en isolerad företeelse. Den är icke en olycklig tillfällighet i en människas liv. Bakom ligger en lång historia. Egentligen måste man följa den bakåt till upprinnelsen och dessutom kartlägga alla tillföden av bifloder från samhällets, omgivningens sida. Man skall då ofta finna dålig start genom anlag och miljö, sedan ständigt upprepade orätta val av riktning vid varje korsväg. Vidare spänningen mellan vara och synas, ångest att den fasad man byggt upp och den position man erövat skall genombrutas. Nötning av nerverna, tills de brista och intet bjuder affekten motstånd mer.

Men när man så styckevis klarlagt en process sådan som denna, och ser hur en handling kommer med nödvändighet ur det förlutna, då är inte detta detsamma som att proklamera ansvarslöshet. Egentligen är det bara fråga om ett större ansvar: den enskildes mot samhället, sam-

(Forts. å sid. 8.)

Åter till Amerika!

Kära Tidevarvet!
Måndag morgon kom jag till New York och fann det sommarvarmt. Massor av nya skyskraper och trafikstockning ovan jord som åtminstone middagstid gjorde 5te Avenuen hart när oframkomlig annat än till fots.

Det första intrycket av välstånd är övervåldigande: dessa massor av välkädda och väl målade kvinnor, underbara bodöfster och intensiva byggnadsverksamhet. Jag åt lunch på en förtjusande kvinnoklubb och drack te på en kvinnlig collegeklubb, som hade en bedräglig utsikt över staden och floden. En fascinerande plats New York och ändå så otvetydigt att hoppa alla dessa miljoner på en liten fläkt!

Tisdag morgon kom jag till Boston i kyla och solken och vackra höstfärger. Boston är sig alldeles lik. Sällsamt mellanspel går för närvarande på Ouncys teater — en förstad — pjäsen blev förbjuden i Boston! Första dagen redan kom jag med på en lunch som gavs — på ett nytt flöt hotell — av kommittén för federal legislation för Birth Controls med bl. a. Dr Alice Hamilton och Mrs. Sanger som talare.

Föreanta Staternas strafflag förbjuder användandet av posten för att sända råd angående preventivmedel. Det är förbjudet även för läkare. Det är t. o. m. förbjudet att per brev ge adress på en Birth Control Clinica och detta även i stater, där sådana upplysningsbyråer äro lagligt tillåtna. Mrs. Sanger har nu satt sig i spetsen för ett energiskt arbete på en ändring av denna lag. Det var roligt att höra henne tala — skicklig och vittnande i andan trots de 45 år af fängelse som hon sammanlagt är dömd till.

Nästa dag kom jag att läsa en artikel i Harpers Magazine om racketeering — ett nybildat ord för utpressning — så som den bedrivs framför allt i Chicago. Det skulle bli för långt att referera men faktum är att dessa utpressare i Chicago under de sista åren behärskat all möjlig affärsverksamhet, mer eller mindre drivit upp priserna för allmänheten genom att de kunnat hota med bombkastning eller mord. Det värsta är att dessa racketeers — mördare ha undsluppit straff. — Sedan 1922 har ingen av dem blivit vederläggad enligt lagen. — Sådan — är deras samhörighet med myndigheterna. Nu börjar man, tycks det, ta itu med saken på allvar. Artikelöförfattaren slutar med att påpeka de beröringspunkter som finns mellan racketeering och många stora slaggiga finansoperationer!

Detta är just Amerika: otvetygt stränga lagar å ena sidan, uppenbar löglighet å den andra. Kanske finns det som en av mina vänner här påpekat, ett sammanhang mellan de båda fenomenen. Dock vore det oriktigt att svartmåla allför mycket. När Bolander i sin recension av 16, 17, 18 års talar om denna ungdom från U. S. A., som skall skapa framtidens kultur, så glömmar han den stora mängd hederliga arbetsamma människor, som lyckligtvis finns i alla länder. När allt kommer omkring är både racketeering och ett villt gymnasistiv lika mycket hörsagen för folk härute som försikning och spritsmuggling för oss hemma.

Nu är det fredag kväll. För en stund sedan hörde jag i en utmärkt radio Mac Donalds tal vid Council of foreign relations' middag. Det var hans tredje tal i dag och efter en sådan arbetsvecka, men han talade ändå underbart bra på sitt anspråkslösa, lifliga vis, talade om vad han erått och vad han väntade, talade om avrustningskonferensen som skall komma, talade om freden som han är vägröjare för och som — det är han viss om — skall bli verkligt.

Så tackade man honom med stora ovationer och sen sade han bara så en terribil tred.

Och i morgon är det Columbus dag, så då har alla människor ledigt. —
Andrea Andreen Svedberg.

konsum föreningen för lägre leynadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 v., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITÉ:

Ein Wägnar.

Elisabeth Tamm.

Honorina Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:

Carin Hermelin.

Mottagningstid 10-12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

Postgöro 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.-, halvår kr. 3.50,

kvartal kr. 2.- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text . . . . . 20 öre

per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktieföretag
Störgatan 22

Den bästa och snabbaste
hjälpen vid huvudvärk
och liknande smärtor är

NEVROSINE

(Antipyreticum och analgeticum.)
Prull från acetylsalicylsyra.

Smärtiltande och febernedbringande
tablett. Verksam medel vid all
slags reumatisk värk, Gikt, Ischias,
Neuralgi, Nervsmärtor och vissa
febrar (Influenza, Halskatja och
dylika s. k. förkyllningsjukdomar).

Sälles endast å apotek.
Förpackningar å 50 öre och kr. 1.99

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Folkungsgatan 65 Hornsgatan 37

ALMA AXELSSONS
Förlösninghem,
Linnégatan 19, mottager inackord, även
för längre tid. Tryggt o. ogen välrök
Tel. 778 24

CLARTÉ
Tidskrift för socialistisk kultur.
Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil. kand
Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow,
förf. Karin Boye, amanuens Alf Jo-
hansson.
Utkommer med 12 nummer per år.
- Prenumerationsavg. för helt år kr.
3, för halvår 1.50. Lösnummer 25 öre.
Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.
Postgirokonton 2873.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkelegatan 14. Tel. 7575-7576.
f. d. Le Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvskär.
Boutredning och testamenten.
Förvaltningspedagog.
Även skriftliga förhandlingar.

**Westerståhl, O.
& Branting-W., Sonja.**
Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsgratan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Tandläkare
Konrad Granér
(Med. av Sthlms Tand. förening.)
S:t Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. Kungsh. 341.97.

Tandläkare
Emil Hjerstedt
Sibylliegat. 23, 2v. (vid Östernalmstorg)
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. ö. 9197.

Tandläkare
Harry Weinberg
Drottninggatan 71 A. II tr.
Mottagn. Månd. Onsd. Fred. Lörd.
11-1. Tisd. Lörd. 4-7. Tel. N.
7551.

Lindman och Ekman

Efter herr Ekmans fientliga
hållning mot högern under fjol-
årets riksdag, var det att vänta
att han skulle närma sig social-
demokraterna. Hur däremot en
person - låt vara med en an-
passningsförmåga t. o. m. så stor
som herr Ekmans - skulle utföra
denna kvävning, har likväl ådrä-
git sig en viss nyfikenhet.

Hur skall det parti, som 1928
gick till val med högern mot
socialdemokraterna, ett år eller nå-
got mer därefter kunna bilda sam-
lingsregering med det parti det så
ivrigt motarbetat? Det förefaller
otroligt. Herr Ekman önskar sä-
kert nu att han låtit bli den borger-
liga samlingen. Den visade sig
ej vara lyckosam. Även om det
är faktiskt utförbart att därefter
gå ihop med socialdemokraterna,
kommer det inte att väcka någon
förtröende. Ej heller lär det bli
beständande. Ty när socialdemo-
kraterna förvärtat egen majoritet,
komma de att minnas den borger-
liga samlingens tid och inte minnas
sin tacksamhets-
skuld mot de frisinnaade.

Nu har herr Lindman vid All-
männa Valmansförbundets 25-års-
fest ytterligare lagt stenar i vägen
för herr Ekman. Han har åter
erinat om den borgerliga sam-
lingen vid 1928 års val och det
naturliga i en borgerlig samlings-
minister som följt därav. Han har
offentligt gjort förhandlingarna
härom mellan högern och de fris-
innaade, vilka i stort sett icke
kunna av herr Ekman vederläg-
gas. Förhandlingar, där högern icke
gjorde anspråk på ensamrätten
till makten, endast gjorde gällan-
de att en koalitionsminister mel-
lan dessa partier innebar vissa för-
pliktelser och måste utesluta ett
månglande hit och dit.

Detta förefaller ganska natu-
rligt för vanligt förstånd, men va-
n i s. k. vägmästarpolitik ut-
slatar påtagligen sådana begrepp.

Herr Lindman riktar en sista
vädjan om bildande av en sam-
lingsminister till hr Ekman. Det
följdriktiga efter fjolårets valkam-
panj vore ett jakkande svar. Såvida
det inte ska kallas politik att gå
med socialdemokraterna. Och så
vida politik är liktydigt med att
inga åsikter ha.

Ty ett radikalt parti som av
övertygelse går med socialdemo-
kraterna, äger Sverige icke.

EUROPA

Europa är fattigt och lever som
en slösare säger Coudenhove-Ca-
lergi, ledaren av den Panoeuropei-
ska rörelsen. Ett direkt belägg
på denna fråga får man om man
går till Nationernas Förbunds Ar-
manents Yearbook där man läser
att Europa förbrukar 9 miljarder
rustningar. Kapten Brunsberg gör
en jämförelse med denna summa och
den som kostas på N. F. Den
belöper sig inte till högre än 20
miljoner kronor.

Europas stater rusta huvudsak-
ligen mot varandra. Det är ju
rena slöseriet. Den säkerhet de
tro sig uppnå på detta sätt kunde
de de som Coudenhove påpekar,
uppnå billigare genom ett panoeu-
ropeiskt förbund. Men slöseriet
består inte bara i de direkta rust-
ningarna. Ingen beräkning kan
upptaga allt vad Europa förbrukar
av tid, kraft och begävnig på
ett så oförmåttigt och gammal-
modigt system som det nuvaran-
de militära. Vem förtjänar därpå:
rustningsindustrin, ingen annan.
Vem förtjänar på det europeiska
tullsystemet? Producenter av un-
derrådliga varor som inte skulle
kunna reda sig i konkurrensen
utan tullar. Vem får betala det
nuvarande slöseriet? De stora mas-
sorna med sina fattiga slantar och
stundom med sitt blod.

Den panoeuropeiska rörelsen set
ingen annan hjälp mot det nu-
varande slöseriet och desorganisa-
tionen än ett politiskt och ekono-
miskt rationaliseringsprogram.
Endast snara och drastiska åtgär-
der kunna skydda Europa mot
de två dödsfäror som hota det
samma, kriget nämligen och re-
volutionen.

Panoeuropén ser att sammanslut-
ningen i större enheter redan bör-
jat. Men häri ligger också en
risk gömd. Det finns två grupper
i Europa. De som äro nöjda med
det nuvarande tillståndet och
maktfördelningen, sådan det fast-
ställdes i Versaillesfreden och de
som äro missnöjda. Får man att
sammanslutningen kommer att ske
så att två grupper bildas: en av
dem som vilja behålla status quo
och en av dem som vilja revidera
det. Mellan dessa två läger, det
nöjda och det missnöjda, skulle
klyftan bli allt djupare och slut-
ligen bleve kriget oundvikligt.

Europas nuvarande organisation
befordrar också utiskterna för re-
volution - det är ju ingen slump
att alla revolutionärer hata och
förakta Nationernas Förbund som
är början till en ny organisation.
Europa tvingas nämligen att
konstlat höja sin internationella
konkurrendighet genom daga
löner. Amerika kan genom sin
rationellare ekonomiska organisati-
on öka sin export och fördriva
Europa på världsmarknaden. Där-
igenom hotas Europa av ekono-
miskt sammanbrott och ökad ar-
betslöshet. Europa kan endast er-
sätta den förlorade världsmarkna-
den genom att erövrå sitt eget
inre handels- och avsättningsom-
råde på tre hundra miljoner män-
niskor. Med en sådan marknad

för sina varor, skulle Europa
i likhet med Amerika kunna
sysselsätta sina arbetare och höja
levnadsstandarden genom att sän-
ka prisnivån på sina varor.

Krigsfaran skulle alltså försvin-
na i ett förbund av stater som
tvingar alla sina medlemmar att
ställa sig under en gemensam
rättsordning och att solidariskt fö-
rekomma eller göra slut på fred-
sbrott. Ett förbund som skulle göra
slut på separata förbund och
skydda minoriteterna, möjliggöra
och genomföra avrustning.

Den europeiska revolutionsfaran
skulle försvinna genom en ratio-
nell organisation av den europei-
ska produktionen, genom avlägs-
nande av tullar och skapande av
en europeisk marknad. Genom
en sådan rationalisering skulle frågan
om krig eller fred icke bli
beroende av regeringarnas och
folkenes krigs- eller fredsvilja. Ty
ett krig mellan dem som bo inom
samma ekonomiska enhet är en
teknisk möjlighet.

Panoeuropärelsen vill icke gå
med på att Panoeuropa skulle stå
i någon som helst slags motsats
till Nationernas Förbund. Tvärtom
genom Panoeuropa kommer
Amerika att finna sin väg till Ge-
neve-då det icke riskerar att bli
indraget i europeiska inre tvister.
Idén blev ju också knäsat i Ge-
neve genom Briand i hans tal
vid senaste Förbundsöppet.

Frankrike tog initiativet och
Tyskland i Stresemanns person
underströk nödvändigheten av att
skapa ett ekonomiskt Panoeuropa.
Men det är Österrike som först
började denna kamp för Panoeu-
ropa och därifrån det ivrigast ar-
betas på att rent agitatoriskt få
in idén i folkenes medvetande. Den
iver, den otålighet som kommer
därifrån är fullt förklarlig. Det
nuvarande Österrike är det mest
typiska exemplet på det nuvarande
systemets faror. Skall det fort-
sätta som hittills, så kan icke Ös-
terrike leva. Det gäller ett an-
tingen eller. Ekonomiskt och po-
litiskt äro förhållandena i Öster-
rike för närvarande ohållbara.
Den ekonomiska depressionen
ökas genom det politiska osäker-
hetstillståndet och vice versa. I
stället för att hjälpa Österrike tar
det utländska kapitalet till flykten
infor så oroliga förhållanden
och ökar just därigenom revolu-
tionsfaran. Den brännande situa-
tionen i Österrike med stad och
land, bönder och socialdemokra-
ter i harnesk mot varann visar
just Europas läge i tillspetsning
och ger dess öde i förväg.

Man kan förstå den otålighet
som kommer till synes därifrån.
Det är nästan outhärdligt, säga
panoeuropeerna i Österrike, att dis-
kussionen om Panoeuropa så länge
håller sig på ett så allmänt sta-
dium och att man anser sig ha
så gott om tid.

Den stora invändningen mot
Panoeuropa är den att det skulle
komma att bli ett hot mot an-
då världsdelen, och att vi alltså
bara skulle komma över i en
motsatsställning med större en-
het i världen i stället för mindre.
Men äro människorna öfver-
bättrigt sådana att en enhet och
konsolidering nödvändigt måste
rikta sig mot någon utanför?
Måste det nödvändigt dras och
befästas nya gränser, när de gamla
bli för tränga? Är det så då
ha de antagligen rätt, som hä-
sa dessa farhågor. Annars är det
svårt att förstå, varför ett med-
liggande av den nu som orimlig
utdömdaibördes kampen och täv-
lan måste betydta en fara för yt-
tervärlden.

Kan icke A och B enas utan
att det betyder att de vilja klä
C? I så fall går det åt skogen
för oss, hur vi bära oss åt, Panoeuropa
eller icke.

Doktor Ada Nilsson

talar i Folkets Hus A-sal i Nyköping Söndagen den 10 Novem-
ber Kl. 15.15.

Nya förslaget till lösdrivarlag

SÖRMLANDS DISTRIKT AV SOCI. SÖDERMANLANDS LANSFÖRBUND
ALDEMRKRATISKA KVINNO AV FRISINNADE KVINNORS
FORBUNDET RIKSFÖRBUND

Är Ni intresserad av

Porslinsmålning?

Kurser givas å Studio Pompa-
dour av lärarinna med sjuåriga
studier i Frankrike, Amerika,
Tyskland.
Helt nya metoder. Lättlärd! Ele-
gant!
Specialitet amerikansk emalj-
målning.
Anmälningar fr. o. m. 15
Oktober kl. 10-2.
Frk N. Holmström
Karlsbergsvägen 9, 2
V. 171 99.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsgratan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Tandläkare
Gustaf Backelin,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådfrågningstid kl. 12 I
eller efter Telef.-anmälan 748.24.

Tandläkare
Inga Forssberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungsgat. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningstid: Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
överenskommelse pr tel. s. 1134.

Två verkligheter

Skildrade av Jeanna Oterdahl och Norah Hoult.

Händelsen, så kallad, fogar alltid samman öden, människor, konstverk, motsatser och komplement så verkingsfullt, att man kunde vilja tro han hade artistisk blick och livlig ambition att göra något riktigt sälsamt och lustigt av den kedja han tvinnar samman och ger oss.

Här har han nu lagt tillsammans två böcker på redaktionsbordet, vilkas likhet och motsättning är verkligt givande för en anmälare. Den ena heter *Lavendel* och *Salvia* — en egentligen ganska ovidkommande titel — och bär ett ömt författarnamn, nämligen *Jeanna Oterdahl*. Den andra heter *Stackars kvinnor* och bär det för oss här i Sverige ökända irländskt klingande författarnamnet *Norah Hoult*. Som hjälp i sin oberoende märkhet har hon med sig de mest översvallande rekommendationer från finsmakare sådana som Galsworthy och Bennet. Här äntligen en kvinnlig skildrare av upptäckare av kvinnan!

Strängt taget skulle båda böckerna kunna heta *Stackars kvinnor*. Båda handlar om kvinnor som det är synd om, nämligen. Men deras uppfattning av kvinnodöden och orsaken till att det är synd om kvinnor är så vitt skilda som ungdom och mogen ålder, Irland och Sverige, som det vi kalla realism och romantik, ja som förnekelse och tro.

När man ser hur olika samma studiobjekt kan uppfattas av två skildrare blir man verkligen upplagd att fråga sig: vad är realism? Att fråga: finns verklig-hetskildring till? Och att svara: nej.

— Ja men *Stackars kvinnor* är ju en typisk verklighetskildring, invändes.

— Varför då?

— Jo därför att den handlar om kvinnor med smutsigt hår, röda näsor, kylda händer och klippiga skor, i en miljö av rökipiga spisar, diskbaljor, fattiga hyresrum, torftiga nöjes- eller gudstjänstlokaler. Därför att den handlar om kvinnor som bestå av lite sinnlighet, lite gudfruktan, lite godhet, lite elakhet, lite lögnaktighet, lite arlighet, allt i en enda obeskrivlig dimmig osäkerhet. Det handlar om kärleks- och sprithungeriga kvinnor, om förtvivlade, resignerade och extatiska ögonblick och det måtte väl vara realism om något. Det ser man väl bäst om man sätter *Norah Hoult* bredvid *romantikern Jeanna Oterdahl*.

Svarar anmälnaren: denna kvinno-kildring är tvärtom oerhört stiliserad. Därför ligger dess konstnärlighet, författaren har skiljt bort allt som icke går in i hennes mönster. Hon har ur verklighetens brokiga myller tagit upp endast en enda kvinnotyp, kanske har hon icke fått syn på eller lärt skildra någon annan. Det är nämligen samma kvinna som uppträder som tjänsteflicka, gammal mö, nådehon, husmor och frän-skild fru. Hennes kan författaren

Säkerligen är originalets charm större, men även i översättning en finns oenkligheten, elakheten, medlidandet.

Jeanna Oterdahl är precis lika mycket eller lika litet verklighets-skildrare som *Norah Hoult*. Det är bara så att hon ser en annan verklighet, hon hören en annan ton, biktar andra erfarenheter.

Verklighet är nämligen icke bara röd näsa, matos, fattigdom, lusta och fylla.

Jeanna Oterdahls motivval ledes också av en sträng enhetlighet, kanske mera oavsiktligt än medvetet. Hon skriver om kvinnor som tuktat sig till att avstå från ägarerättens känslan till dem hon älskar. Tuktat sig själv och tuktat av livet också, två de älskade vrida sig alltid lösa ur kärlekens grepp. »Inte därför att något är värt eget, få vi hägna och älska. Utan att äga — i yttre mening — ska vi ge vår kärlek.»

Är inte detta gripande och nästan upprörande? Påminner det icke om allt det slöseri av kraft som är oskiljaktigt från livet? Denna skildrare av kvinnor har bland alla sorter närmast sett dem som gå omkring med en brännande hunger att få älska, bli älskade eller åtminstone nödvändiga. Men på denna förnämehet stupa de. Livet tar sin kniv och ristar in i köttet: du är inte outhärlig. Du kan ersättas, ja du behöver kanske inte ens ersättas. Du måste förstå att gå, du måste radda din kärlek, även sedan du rivit ur dig kravet att äga. Ja det kan hända att du måste lära dig inse att din omvårdnad och kärlek är till hinder, även där den älskade ännu icke sett det och så gå oömbedd.

Läsaren torde inse att *Jeanna Oterdahl* i denna bok huvudsakligen sysselsätter sig med kvinnor av en äldre generation. Det är endast till dem man kan ha anledning att otåligt säga: »gå, upp för att älska mig och öftra för mig, det besvarar mig». Den yngre generationen kommer att uppfylla detta krav där den äldre icke helt lyckats, innan den blivit ömbedd. Möjligen kommer det att tvinga fram från motparten ett: »kom tillbaka, älska mig.» det vet man inte, men i så fall är det ju bara livets rytm, uttrycket i generationernas växling. *Jeanna Oterdahl* menar nog icke att sådan är den kvinna som nu går hämnat i gravens. Men detta är den typ och det problem som intresserar henne och lockat henne att dikta.

Hon har många tillgivna läsare som älska hennes sätt att se och hennes val av verklighet. Kanske därför att de själva provat den men icke kunnat fånga och uttrycka den. De skola med tacksamhet ta emot även denna bok.

E. W.—r.

Inred Edert hem

med vackra mattor,
möbelyger och gar-
diner från

ROBERT DITZINGER

72—74 Västerlånggatan 72—74
18 Normalmorg 18

Europa

Europa, din andas hövdingaätt har höjt dina fanor i gryningens glöd.

Stå upp och kräv din gudomliga rätt och res dig ur sönderingens nöd! För länge låg jorden av töcken skymd.

Nu klarar dagen, nu blånar den rymd, som nyss var blodigt rött.

Det flamar en eld i din helgedom av fädernas offer och möda närd en eld, som tändes i Hellas och Rom

och lyste i sekler en värld. Förbannade makt, som sätter på spel vår stora gemensamma arved och skändar templet med svärd.

En längtan, som lever av hjälteblod kan bryta murar och spränga band.

Må mistron ruva sitt slocknande mod —

snart dönar från strand till strand de kommande slaktens lösenord: Europa, drottning av Söder och Nord.

Europa vårt fosterland!

(Ur *Gyllene Morgon*: Helge Granat, Wahlström & Widstrand 3.—).

Uniform och skyggappar

En gammal krigaröverste, som utan föregående bekantskap helt plötsligt får en skrift av svärsta slagets i sina händer, läser den helt säkert med oförställd häpnad, indignation och medömkan.

— Finns det människor, som resonnera så här!

Det blir något av samma mot satsförhållande när en pacifistisk läsare får i sina händer en nyutkommen bok *Fänrikens äran*, av E. Nordenskiöld — enligt förjudande med titeln överste. Med militaristiska glasögon är boken sakkunnig och roande på samma gång, fyndig och välkriver. Den skildrar arbete och kamratskap, sällskapsliv och små oskyldiga kärlekshistorier i en liten mellansvensk garnisonsstad, hägnad av det anrika Bergsregementet. Regementet och dess officerskår, dess liv i helg och söcken, i kasernen och på lägerplatsen, dess traditioner och ärorika minnen är axeln i kring vilket allt rör sig. Tills en dag sammanbrottet sker — regementet dras in.

Här är icke meningen att på något sätt förlöjliga eller avhåna den varma känsla som präglar skildringen av militärlivet, kamratskapet och arbetet och som möter från varje sida i boken. Lika litet är man böjd att förneka allvaret och äktheten i den sorg som uppfyller Bergsregementets officerare, när de sista gången monstra sina plutoner, se fanan rullas ihop för att icke mera vecklas ut och hörför sista gången regementsmarschen.

Boken är ganska fri från dumma angrepp på motståndarna. Visserligen talas det om »ömsinta kärningar av båda könen» som äro alltför rädda om våra värnpliktiga liv och hälsa och om »välmenade fredspostlar, som av religiösa eller setiska» skäl sprider samvetsömhetsens smitta». Men i stort sett är den icke polemiskt lagd.

Men trots vad som nu sagts är boken både söglig och farlig sedd med en pacifists ögon och därjämte förbluffande och svärfattlig för den som icke haft någon närmare beröring med officerskretsar.

Människorna man möter i boken tycks varken besitta vilja eller förmåga att orientera sig i den tid i vilken de leva. Detta erkänns också av en av dem. De älska att följa de spår, som deras fäder trampat ifrån 1600-talet. De vila på lagrar som skuros av Rosenstam och Klinga under *Gustav Adolf*.

300 år ha sedan dess förrunnit, nya former ha skapats för människors sammanlevnad, för den enskildes livsföring liksom för folkens, nya begrepp ha uppstått — solidaritet, samförstånd, skiljedom. Men detta varken vilja de eller söka de att förstå. Tallet om nya vägar och nedrustning blir för dem ett pietetslöst brott mot traditionen, mot fädernas minne. Personligen betyder det en revolution av yrke och framtid: nytt arbete, civilstånd, kamratbandet brust, massen övergiven. — Och Elsa blir aldrig överstamma.

Huvudpersonen i boken, den unge fänrik Stålvärd, räknar Bergsregementet från barndomen som sitt och det »stilhör det förnämsta som livet haft att bjuda honom». Med andra ord krigsbildningen och officersyrket ha blivit ett självändamål. Det är be-tecknande att krigets realitet icke beröres med ett enda ord i denna officersbok. Det är inte aktuellt, inte passande att tala om det yttersta, för vilket de utbildas sig — att döda och att dödas.

Regementets indragning är en mycket våldigare slagsugga över deras liv än krigets möjlighet. Det enda sammanhanget i vilket »verkligheten» antydes hänföra sig till de fantasibilder som en av de yngre officerarna hade som barn.

»Du tycker kanske det låter överspant och sentimentalt när jag berättar, att den verkligheten tänkte jag på om dagarna och drömde om på nätterna redan då jag var barn och låg i gula kamraren — och har nog också senare fortsatt med det. Fantasibilderna kunna gestalta sig högst olika med allehanda växlande äfventyr, men alltid slutade händelseförloppet antingen jag drömde eller var vaken, med att jag själv i en glad segerstund mitt ibland skott och hurrarop framför min »anfällande pluton» under själva inrusningen nåddes av en skärp träffande kula. — Om också ett sådant slut väl aldrig blir en beskärt i verkligheten, kan man ju ändå roa sig med att uppleva det så mycket som helst — i fantasien.»

Ändamålet få ofta helga medlemmen man är i detta fall frestad att säga, att medlemn få helga ändamålet. Det romantiska skimret kring slitna blodbefläckade fanor, glorjan över fädernas segerrika bräder, de sprittande marscher, paraderna och övningarna, det glada kamratlivet i kasernen och på den gamla mötesplatsen — hela detta friska, rörliga liv sprider sitt skimmer över kriget — ändamålet, som är för långt borta för att man behöver ägna det en tanke. Möjligheten av kriget skall hållas viv för något att få öva sig därtill.

Människor, skulle man vilja ropa, förstå ni då inte, att er avsikt är att sända alla dem ni övar, uppfostrar och omhuldar ut för att en gång dödas och döda andra! — Vad övar ni dem annars för? — Hör ni då inte, att de sprittande toner ni marschera och dansa efter, komma att bli sorgmarscher för tusen och åter tusen, om ni få följa fäderna i spåren? Ser ni inte, att fanorna ni dyrkar äro ämnade att vaka över slagfält och ruiner?

Käna de icke skyggapparna för ögonen eller äro de medvetna därom utan att väga eller vilja rycka dem bort? R. Th.

W i s t å t i l l t j ä n s t !

B L O M M O R

Stockholms Blomsterhandel
Arsenalsgatan 1
Telefon 5313, Norr 887
Utår alla slags dekorationer och bind-
ningar till billiga priser.

DANSKA HEMBAGERIET

Kronobergs-gatan 7
Innehavare: *Elsa Sandin*
Gott Bröd hemsländes
Ring Kungsh. 4432

FOTOGRAFIATELJÉ

Fotografering & Fester m. m.
Dygn et om
vid såväl blytt- som elektr. ljus.
Åsberg, Drottningg. 93 **86298**

H O T E L L

Hotell o. Pensionat *Esplanade*
Fr. Anna Fablistrand
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (Växel 0)
Även *Hällögadens Pensionat*, Skärstå-
vel 8, Karolinska 4. REKOMMENDERAS

M Ö B L E R

BOJ 1-må, 180 cm. bred,
till draperier, gardiner m. m. alla färger
lager.
David Södermans Klädeshandel
22 Drottninggatan 22. **BILLIGT!**

PARFYMER

Parfyer, *Tvålar* och
Borstar
Rik sortering hos
MARTA DORFF
Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset)
Tel. Norr 246 95

RAM- och SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFFR.
Knut Nystrand
Södermannag. 6, Stockholm
REKOMMENDERAS.
Låga priser. Tel. S. 30914

SKÖNHETSVÅRD

Hervor Bertrand-Bengtson
AMERIKANSK STATE-BOARD
DIPLOM ex. Sjukgymnast.
Tel. 9877 Birger Jarlgatan II 1 tr.
Mäster Samuelsgat. 11 tr.

SLÖJDAFFÄR

WALAMAGASINET
R. Andersson,
Kungsgatan 74.
Lagar av Färdtyger i olika modeller, Väskor, Korp-
möbler, Tröjor, Tröjor och Laggar!
Beställn. emott. Tel. 1118 37

TVÄTTANSTALT

SVENSK TVÄTT
Inneh: Ing. och fru Hedenberg
Ulvstunda
Tvätt utan förtädda ämnen.
Tel. ULVSUNDA 53

Vår Bostad

Handarbets Vänner

Kungsträdgårdsgatan 12, Stockholm.

Högsta kvalitet textilier för kyrkor, hem och offentliga lokaler.

möblera Ni smakfullast men till lägsta pris hos oss.

KOMPLETTERINGSMOBLER
ARMATUR
MATTORRikhalig sortering. Goda bet. v. likt.
A.-B. PETTERSSON & NILSSON
48 Sveavägen 48

Firma

SVENSKT TENN

STOCKHOLM

Adress:

STRANDVAGEN 5 A
Tel. O. 672.

Innehavare: Estrid Eriksson.

Lux XI

DEN IDEALISKA
DAMMSUGAREN

användes i miljontals hem över hela jorden.

ELEKTROLUX UTSTÄLLNING
Kungsgatan 2, Stockholm.
Tel. N. 4600, N. 71932.

Arkitekten
som föreskriver den, färggländaren, som säljer den, målaren, som använder den och allmänheten, som går på den, vet att en golförrens måste hålla för millioner steg och att

GENTELES 7-LACK
motvarar detta krav.

Sorgens fågel

Det fanns en gång en Sorgernas fågel, plågad för människors nöje.

Han började livet i ett litet näste av mossa och grenar som en glupp liten fågelunge med öppen näbb och livriga pip. Från boet hörde man trätöpparnas sus, regnet smattrar och vindens rassel i det höga gräset. Sedan kom en tid då han fick fjädrar på vingarna, han bredde ut dem och kunde flyga. Då satt han på grenarna och sjöng bland löven, full av fröjd över den klara fria luften. Men denna glädje räckte endast kort, ty fågelångaren smärjde honom och satte honom i livstidsfångelse.

När fågeln varit några dagar i fångelse, lärde han sig att det var lönlöst att slå vingarna mot galleret. Men hans hjärta, ja hans hjärta slog alltid mot galleret, och han grät högt av längtan efter den värld han förlorat, efter den klara, friska luften, trädtopparnas sus och regnets dropp mot lövet. När fågelvaktarna hörde hans klaga blevo de glada, de ropade på varandra, logo och sade: hör på lilla, söta pippi! Vad han sjunger rätt!

Och när han klagade allt mera hjärtslåtande: ge mig åter trädtopparna och den klara luften, giv mig tillbaka mina vingar, ack mina vingar! då logo de än mera mot honom och sade: hör på pippi, den söta lilla fågeln! Vi skulle inte vilja mista honom för allt i världen.

Så gingo månaderna, årstiderna och åren, vår, sommar, höst och vinterns sömn, sedan vår, sommar och höst igen. Men han klagade i sitt fångelse av längtan efter världen utanför galleret, betraktade de fåglar som icke voro fångar: sparvarna som snattlade ute på vägen och på taklän, starnarna som stucko ner sina gula näbbar i gräsmattan och kajorna som flögo hem i skymningen. Och han klagade åter och åter: varför är jag icke som de? Men hans fågelvaktare smålogo mot den älskliga lilla fågeln.

När månaderna hade gått och årstider hade gått, då nalkades hans barmhärtighets dag. Han förstod icke först dess barmhärtighet, ty den kom till honom med lidande och skräck. Även hans älskliga klagan hade tystnat, hans fjädrar voro ruggiga, hans ögon dimmiga och halvslutna, hans fågelvaktare frestade honom för gäves med socker och salladsblad. Under natten, den kalla och tysta natten, kom Döden som ty stannade den sista husbonden av alla. Sorgernas fågel föll ner från sin pinne och hans lilla befräddade kropp låg styv och kall på burens golv.

Då tog den kalla och tysta Dö-

den fågelns själ och bar den förbi solen, månen och stjärnorna upp till himlen. När han sade: jag har med mig Sorgernas fågel, då öppnades himmelens portar. När de små änglarnas såg vad Döden hade med sig sträckte de ut sina händer efter fågeln så att de måtte få älska honom, men Döden skakade på huvudet och svarade dem: icke ännu. Därpå begav han sig upp till den Sjunde himlen, förbi cherubim som tillbedja Guds Majestät, förbi serafim, vilkas vingar äro flammar av levande eld, fram till Guds trons förfärliga härlighet, där även de heligaste betäckta sina ansikten. Och från den förfärliga härlighet som omger Troens utsträckta händer för att ta emot fågeln.

Och se, ett ansikte som var barmildhet, såg ner på honom, och på hans kropp föllo tårar som voro lika regn, det ljuvliga värregnet. Och en röst talade till honom som liknade suset i trädtopparna och vinden i det höga sommargräset.

O, Sorgernas fågel, också jag vet vad sorg vill säga! Då lyfte all fruktan från fågelns hjärta, han glömde den förfärliga härligheten omkring Gud allsmäktigt, för de tårars skull han grät som visste vad sorg ville säga. På Guds milda hand bredde han ut sina vingar, och från Guds milda hand flög han vida ut i friheten, högt upp mot friheten, en Glädjens fågel nu, för att sjunga från trädtopparna i Paradiset.

(Ur Time and Tide.)

Betlehem Steel Company

En mardröm förföljer mig sedan månader.

jag kan icke sonna, icke glömma detta fruktansvärda namn: Betlehem Steel Company.

Det första ordet skimrar som sköna legender och stjärnljus:

blå nätter, österland, barnet i krubban.

herdar och fridshälsning — Betlehem Steel Company.

Och så dessa amerikanska projektiler, kulsprutor och mörsare, lemlästning av människor, köttslamsor,

vågor av blod — o vilken avgrundsande har uppfunnit detta!

Betlehem Steel Company.

(Ur Gyllene Morgon: Helge Granat. Wahlström & Widstrand 31.—).

Oansvarighet?

(Forts. & sid. 6.)

hällets mot den enskilde missdåren. Vi se hur stor del tidens och omgivningens inflytande har i en handling. Men vi se också hur stort inflytande en handling övar i ett samhälle. Inte bara fröken Forsman drabbades av piskrappen i skogen, hela samhället gör det. En farlig suggestion är given, parallellfall uppstå, trygghetskänslan, förtroendet och trevningen i samhället störes, förvirringen i världen är ökad. Samhället måste därför reagera genom ingripande mot människor som bryta mot de första reglerna för samliv, detta ända så kinkiga samliv mellan oss. Men det måste också reagera genom självprovning. Till självprovningen hör frågan om vi hittills förmått, ändamålsenligt, värdigt och proportionerligt behandlat större av

Om odugliga byskollärare

Jag läste häromdagen »Ritass-artikel» Stockholm och torpartörens i nr 40 av Tidevarvet. Det var ju åtskilligt tånkvärt däri, men ett uttryck väckte min opposition. Rita kastar fram, att tösen fått sina kunskaper av en fastligt oduglig byskollärare. Man väntar då också få höra något, som bekräftar, att folkskolläraren, som det efter nutida språkbruk heter, är så fastligt oduglig, men man letar förgäves därefter. Inte kan det väl gärna vara Ritans mening, att barnen på landsbygden ska undervisas i hur de ska använda hissen i ett storstadshus o. s. v.! Är flickan trogländ när det gäller användandet av hiss, kok-gas m. m. kanske hon icke var så klyftig i skolan heller. Det skulle nog ej skada Rita och flera med henne att bli placerade i en kateder på rama landsbygden ha de åskådningsmaterial, som där stå till buds, och undervisa de ofta bliga, tölpiga barnen från efterblivna hem, ständigt få lov att tanka på deras dåliga ekonomi, när det gäller inköp av böcker o. d. och desutom ej kunna gallra ifrån de mindre begävarda och sända dem till släktlass. Kanske domen över lärarna sedan bleve mera skonsam.

En folkskollärarinna från landsbygdens

Naturligtvis avsåg mina enkla reflexioner om den lilla smålandstösen inte något som helst angrepp på landsbygdens lärare och lärarinnor. De ville varken visa att byskollärare äro särskilt odugliga, torpartöser efterblivna eller att de förra skola lära de senare att åka hiss.

Min tydligen mycket dunkelt uttryckt mening var så enkel som att visa, hur olika människors livsföring kunna vara och hur orimligt tafadt den måste känna sig som utan förberedelser kastas upp på en ny planet, från torpet till Stockholm. Det är helt naturligt och betyder något helt annat än troglårdhet och efterblivenhet.

I det här fallet bär det sig emellertid inte bättre än att läraren var alldeles fastligt oduglig, fast detta faktum alls inte hör hit. Bevisen går omkring i en hel mängd stugor och gårdar nere i en socken i Småland. — Inte gat en te slut läsa läxen mer, när de geck två tri månår, te den förhördes å da va de pojken hänges som gjorde't! — Det är ungarnas eget intryck av läsningen.

Nu är gubben Guskelov pensionerad och hans duktige och intelligente efterträdare borgan för att småbarnen i stugorna kunna betydligt mer än sina äldre syskon.

Det faller ju på sin egen orimlighet att generalisera ett fall som detta. Jag hyser en djup beundran för alla de lärare och lärarinnor landet runt som är efter år ha det tålmod och den sinnets friskhet som fordras för att plugga vett i små skallar.

Rita.

Tidevarvet kostar för sista kvartalet endast
Kronor 1.50
Vårt postgironummer är 1544.

— den milda, goda hushållskosten

MJÖLKCENTRALEN

VI

hemsända dagligen

färskt gott bröd

prova vårt smårbröd, skorpor och saffransbröd.

RING KUNGSH. 2434

Danska hembageriet

Kronobergsgatan 7.

Inneh.: Elsa Sundin.

Fråga

alltid efter

Westbeck's

Charkuterivaror

Kungl. Hovleverantör.

Drick

INVERNESS
Bordsvatten

till varje måltid!

Svagt alkaliskt HÄLSOVATTEN med angenäm o. uppfriskande smak.

INVERNESS BRUNN
Stocksund

Tel. Stocksund 557.

BETTER KAFFE, KAKOR, MÅNADSKAFFE, SÖSSEL, FÄR, OCH ÖFRIGT. PERCY F. LUCK & CO.